

מבחן 4 י"ח עד כ"ד שבט

חפץ חיים
עשין ג' עד סוף הארורין
אהבת חסד
חלק ב' מפרק א' "בא וראה" עד פרק ד' בהג"ה

חפץ חיים

מה נכלל במצות "וחי אחיך עמך"?
א' להחזיק אדם שהעני ע"י מתנה וכדומה
כדי שלא יצטרך לבריות, וכ"ש שלא לגרום
לו להפסיד פרנסתו.
ב' לא להיות מתכבד בקלון חבירו.
ג' להרבות אהבה באופן שאנשים ירצו אחד
בחברת השני.

מה נכלל במצות עשה "ובו תדבק"?
א' להיות דבוק בקב"ה ובתורתו.
ב' להתדבק בחכמי התורה ואפילו לאכול
ולשתות עמם כדי ללמוד ממעשיהם.
ג' להתדבק בחכמי התורה, רק בשעה שה
עוסקים בתורה.

מה נכלל במצות "וקדשתו" כלפי
כהנים?
א' לנהוג בהם כבוד הרבה.
ב' רק שלא לנהוג בכהנים מנהג בזיון.
ג' רק להקדימם לפני ישראל.

כיצד תבאר הגר"א מהו דין ומהו חשבון?
א' דין הוא על לאוין שעבר, וחשבון הוא
תביעה על שלא חזר בתשובה ע"י חשבון
הנפש.

ב' דין הוא על עבירה, וחשבון הוא על המצוה
שהיה יכול לקיים בזמן שעבר עבירה.
ג' דין הוא על כל עבירה בפני עצמה, וחשבון
זה לחשב כמה מצוות וכמה עבירות יש
לכל אדם.

באר מים חיים

מהי המעלה הגדולה ביותר בצדקה?
א' להחזיק ידי ישראל שמך שלא יצטרך
לבריות.
ב' מתן בסתר.
ג' כשאין הנותן יודע למי נתן.

האם המקבל לשון הרע על זקן או על
חכם עובר על "והדרת פני זקן"?
א' לא.

ב' בפניו עובר ושלא בפניו אינו עובר.
ג' בזקן שלא בפניו אינו עובר ובפניו צ"ע,
ובחכם אפשר שגם המקבל שלא בפניו
עובר.

על מי נאמר השח שיחת חולין עובר
בעשה?
א' רק על המדבר לשון הרע ורכילות.
ב' גם על דברי גנאי וקלות ראש, אבל סתם
דברי הבאי מותר.

ג' גם על גנאי וקלות ראש, וי"א שגם בדברי
הבאי עובר.

האם המקבל לשון הרע עובר על
"והלכת בדרכיו"?
א' עובר.

ב' אינו עובר.
ג' ברכילות עובר ובלשון הרע עובר רק בפניו.

מבחן 5 כ"ה שבט עד א' אדר

חפץ חיים
מתחילת כלל א' עד כלל ב' סוף סעיף ו'
אהבת חסד
חלק ב' מפרק ד' בהג"ה עד פרק ז' "גם על ידי"

חפץ חיים

מי נקרא בעל לשון הרע?
א' מי שסיפר לשון הרע ג' פעמים.
ב' מי שהורגל לדבר לשון הרע בתמידות.
ג' מי שרוגל להקהיל קהילות ולדבר בפניהם
לשון הרע.

כמה חייב האדם להפסיד כדי שלא
לדבר לשון הרע?
א' עד חומש ממנו.
ב' אפילו יותר מחומש, ובלבד שיהיה לו ממה
להתפרנס.
ג' אפילו כל ממנו.

באיזה אופן מתיר הח"ח לכולי עלמא
לומר דבר בפני שלשה?
א' בדבר שאינו גנאי גמור, והדבר תלוי לפי
צורת הסיפור.
ב' אף בדבר שאינו גנאי גמור, אך ניכר
בצורת סיפורו שכוונתו לגנאי.
ג' כל דבר שכבר התפרסם בפני שלשה אין
בו משום לשון הרע אף כשמטכוון לפרסם.

אלו תנאים נצרכים כדי להתיר לספר
דבר שכבר נתפרסם בפני שלשה,
לדעת המתירים?
א' שיוודע בעצמו שהדבר נאמר בפני שלשה,
ואין חשש שהישומע יאמין ויסיף על
הסיפור, ודווקא באותו עיר.
ב' דווקא כשאין סיבה לומר שאחד
מהשלשה לא יספר (כגון שהוא קרוב), וכן
אם הזהיר אחד מהם שלא לגלות אסור.
ג' שתי התשובות נכונות.

באר מים חיים

אב שמצוה את בנו לעשות איסור
דרבנן, האם ישמע לו?
א' לא ישמע לו.
ב' יעבור, מפני שכבוד אב דאורייתא דוחה
מצוה דרבנן.
ג' בקום ועשה לא יעבור, רק בשב ואל
תעשה.

האם מותר להראות לאחרים דברים
פלגתי כתב, שמתוך כך ניכר גנותו?
א' מותר.
ב' אסור.
ג' בגנות ממש אסור, אבל אם ניכר רק
שאינו חכם או למדן מותר.

האם מותר לומר לחבירו שפלגתי דיבר
עליו רע, אם היה מוכן לומר זאת בפניו,
או אם אומר זאת באפי תלתא?
א' תלוי במחלוקת לענין לשון הרע באפי
תלתא.
ב' אסור לכל השיטות.
ג' מותר לכל השיטות.

לשון הרע שנאמר באפי תלתא, האם
מותר להאמין לזה?
א' כן.
ב' לא, ומותר רק לחוש.
ג' אסור אפילו לחוש.

אהבת חסד

העוסק בתורה אך לא בגמילות
חסדים, האם התורה מעוררת עליו
את מידת החסד מלמעלה כראוי?
א' לא.
ב' כן.
ג' רק אם עסק בתורה בכל כוחו.

בזכות מה זכה יוסף לברכה "עמים
ינגח יחדיו אפסי ארץ" והיינו שאויביו
יפלו מפניו?
א' בזכות החסד שעשה.
ב' בזכות שלא החזיר רעה לאחיו על מה
שעשו לו.
ג' בזכות שהיה במצרים ולא למד
ממעשיהם.

מה שקול יותר ממה, מידת החסד או
הקרבות?
א' חסד.
ב' קרבות.
ג' שניהם שווים.

כיצד לומדים ממגילת רות גודל שר
גומלי חסדים?
א' שבזכות החסד שעשתה רות עם
חמותה יצא ממנה דוד.
ב' שבזכות החסד שעשה בועז יצא
ממנו דוד.
ג' שבגלל שאלימלך נמנע מלעשות חסד
מת הוא ושני בניו.

מה עוזר לאדם להנצל מיצר הרע?
א' תורה וגמילות חסדים.
ב' גמילות חסדים ושמירת שבת.
ג' תורה ותפילה.

מהי כוונת הכתוב "מלוה ד' חונן דל
וגמולו ישלם לו"?
א' שהנותן פרוטה לעני ונתחזקה בריאותו
מחשיבים לו כאילו החיה אותו.
ב' שאם דרכו לרחם על הבריות גם
כשהוא יצטרך ירחמו עליו.
ג' שתי התשובות נכונות.

מה קורה לממון מי שאינו עושה
צדקה וחסד כפי יכולתו?
א' כיון שהוא עושה מעט צדקה וחסד,
אין עליו שום תביעה.
ב' כל ממוןו עלול להיות כלה בגלל זה.
ג' מפסיד רק את אותו ממון שהיה יכול
לתת ולא נתן.

מבחן חודשי חודש שבט

חפץ חיים
מתחילת הספר עד סוף כלל א'
אהבת חסד
הקדמה ופתיחה ומתחילת חלק ב' עד סוף פרק ו'

אהבת חסד

היכן מצונו שהתורה סופה גמילות
חסדים?
א' דכתיב "ומשה בן מאה ועשרים שנה
לא כהתה עינו ולא נס ליחה".
ב' דכתיב ויקבור אותו בגיא".
ג' דכתיב "ויראהו ד' את כל הארץ".

מדוע המספר או המקבל לשון הרע
עוברים על "ולא תחללו את שם קדשי"?
א' מפני שאין בלשון הרע תאוה או הנאה
גשמית, אלא מרד ופריקת עול.
ב' מדובר דווקא באיש חשוב שלומדים
ממעשיו.
ג' מפני שעוון זה נעשה לפחות בשני אנשים,
וכל אחד מחלל שם שמים בפני חבירו.

באיזה אופן אסור לאדם להסכים לסיפור
לשון הרע שאינו נכון?
א' כאשר לא יסתכן או יתבייש על ידי זה.
ב' אפילו אם הוא מתבייש על ידי זה, ובלבד
שאינו מסתכן.
ג' אפילו אם הוא מתבייש או מסתכן על
ידי זה.

מהיכן למד החפץ חיים שצריך לאדם
אחד להחיות אנשים ולכלכלם כפי
כוחו?
א' ממה שיוסף נתן לאחיו צידה לדרך.
ב' ממה שיוסף ביקש משר המשקים
להזכירו לפני פרעה.
ג' ממה שיוסף כלכל את מצרים בשנות
הרעב.

מי זוכה לשבת בצילו של הקב"ה?
א' העוסק בתורה וגמילות חסדים.
ב' רק העושה חסד מתוך אהבת חסד.
ג' המכניס אורחים בזמן שיש שמש חזקה
בחוץ.

מה לומד הח"ח מדכתיב "וחסד ד'
מעולם ועד עולם על יראיו"?
א' שקיום הבריאה הוא בחסדו ויתברך, ולא
בזכות מעשי האדם.
ב' ששכר החסד הוא גם בעולם הזה וגם
בעולם הבא.
ג' שזכות החסד שעושה האדם תעמוד
לזרועו גם בעוד אלף שנה.

אלו מלאכים מרובים יותר בדין של
מעלה, מלאכי רחמים או מלאכי דין?
א' מלאכי רחמים.
ב' תלוי אם האדם יש לו יותר זכויות או
יותר עונות.
ג' תלוי כמה החזיק האדם במידת החסד.

אלו שני דברים מנה החפץ חיים
שהיצר מתגבר בהם על האדם?
א' שלא יעשה חסד, ואם יעשה שיעשה לא
בשמחה ולא בשלימות.
ב' שמטריד שכלו בהבלים, ומרגיל אבריו
לעשות נגד רצון השם.
ג' שלא לעסוק בתורה וחסד.

חפץ חיים

האם המספר לשון הרע או רכילות עובר
על "לא תלך רכיל בעמך"?
א' לא זה מדבר רק על רכילות.
ב' לא זה מדבר רק על לשון הרע.
ג' גם המספר לשון הרע הוא בכלל לאו זה.

מדוע המספר או המקבל לשון הרע
עוברים על "ולא תחללו את שם קדשי"?
א' מפני שאין בלשון הרע תאוה או הנאה
גשמית, אלא מרד ופריקת עול.
ב' מדובר דווקא באיש חשוב שלומדים
ממעשיו.
ג' מפני שעוון זה נעשה לפחות בשני אנשים,
וכל אחד מחלל שם שמים בפני חבירו.

באיזה אופן אסור לאדם להסכים לסיפור
לשון הרע שאינו נכון?
א' כאשר לא יסתכן או יתבייש על ידי זה.
ב' אפילו אם הוא מתבייש על ידי זה, ובלבד
שאינו מסתכן.
ג' אפילו אם הוא מתבייש או מסתכן על
ידי זה.

על אלו אנשים יש איסור מיוחד לדבר
עליהם לשון הרע?
א' יתום ואלמנה דווקא עניים, וזקן אפילו
עם הארץ.
ב' יתום ואלמנה אפילו עשירים, וזקן דווקא
תלמיד חכם.
ג' יתום ואלמנה אפילו עשירים, וזקן אפילו
עם הארץ.

באר מים חיים

על איזה איסור כתב רבינו בבמ"ח שיש
על זה איסורים דרבנן ולאין מדברי
קבלה כמעט עד אין מספר?
א' דיבור לשון הרע מתוך שנאה.
ב' המדבק עצמו לחבורת רשע ובעלי לשון הרע.
ג' המחזיק במחלוקת.

באיזה אופן המצער את חבירו עובר על
"ולא תונו איש את עמיתו"?
א' אפילו כשמצערו צער בעלמא.
ב' רק המתבייש את חבירו.
ג' רק במלכין פני חבירו ברבים.

כיון שהמספר לשון הרע עובר על
כ"כ הרבה לאוין, למה הגמרא שואלת
"אזהרה למוציא שם רע מנין"?
א' הגמרא מחפשת לאו מיוחד שראוי ללקות
עליו, ולא לאוין שכוללים דברים אחרים.
ב' זה הלאו היחיד ששייך בכל אופן של
סיפור לשון הרע.
ג' תנא ושייר, שהרי דרך התנא בהרבה
מקומות שלא למנות הכל.

אדם שאינו מכירו אם הוא צדיק או
רשע, האם צריך לדנוהו לכף זכות?
א' דינו כאדם בינוני.
ב' לא.
ג' אינו חיוב רק מידה טובה בעלמא.

מבחן 6 ב' עד ח' אדר

חפץ חיים
מכלל ב' סעיף ז' עד כלל ג' סוף סעיף ו'
אהבת חסד חלק ב' מפרק ז' "גם על ידי"
עד פרק י' "ולפעמים מתגבר"

חפץ חיים

דבר שנתפרסם בפני שלשה, האם מותר להטעים את הדבר יותר או להוסיף עליו?
א' אסור.
ב' מותר.
ג' להטעים מותר אבל להוסיף אסור.

מדוע אסור לגנות אדם על אדם דבר רע מפורסם שעשו אבותיו, אם הוא עצמו מתנהג כשורה?
א' מפני שההתר של דבר שנתפרסם הוא רק באותו אדם עצמו.
ב' מפני שבאמת אין עליו שום גנות בגלל מעשי אבותיו.
ג' מפני שמסתמא הדבר כבר נשכח.

במה חמור יותר המספר לשון הרע בפני מי שמספר עליו?
א' במה שמלביש עצמו במידת העזות והחוצפה.
ב' שגורם למריבה והלבנת פנים.
ג' שתי התשובות נכונות.

המספר לשון הרע כדי לצחוק יחד עם חבירו, ואין כוונתו כלל לגנות את הדובר, האם יש בזה איסור?
א' אסור מן התורה.
ב' אם באמת אין כוונתו כלל לגנותו מותר, אבל בדרך כלל כוונתו גם לגנותו.
ג' אסור רק מדרבנן.

באר מים חיים

המספר לשון הרע בפני רבים, באיזה אופן אין את ההתר של באפי תלתא?
א' בשום אופן.
ב' אם הזהיר שלא לגלות ומסתמא כולם שומרים על אזהרתו.
ג' אם הזהיר שלא לגלות, אפילו אם אחד או שנים לא שמרו על אזהרתו.

המגלה סוד מסחרי באפי תלתא, האם מותר לספר זאת הלאה כשכוונתו לפרסם את הדבר?
א' מותר.
ב' אסור.
ג' מותר, ובלבד שלא יעשה לזה פרסום גדול.

המספר לחבירו דבר ולא אמר לו שלא יספר, האם מותר לו לספר זאת?
א' מידה טובה להמנע מזה, אבל אין בזה איסור.
ב' כל זמן שלא ספר באפי תלתא אסור.
ג' מותר לכתחילה.

המספר דבר שאינו גנות, אבל הדבר יגרום לצער את המדובר, האם יש בזה איסור לשון הרע?
א' כן.
ב' לא.
ג' אינו ראוי.

מבחן 7 ט' עד ט"ו אדר

חפץ חיים
מכלל ג' סעיף ז' עד כלל ד' סוף סעיף י"א
אהבת חסד מחלק ב' פרק י' עד סוף פרק י"ב

אהבת חסד

מדוע יש צר עין שנמנע בעצמו מלהנות מנכסיו?
א' שכיון שאחז בדרך צרות העין, אין הקב"ה נותן לו לשבור מידה זו גם כלפי עצמו.
ב' שמא יראו אחרים שיש לו ויבקשו ממנו.
ג' כדי שבניו ירשו את ממונו ויוכלו להיטיב לאחרים.

מהי הסיבה הגדולה בכל הסיבות שמונעות את האדם מבעבודת ד'?
א' עצלות.
ב' צרות עין.
ג' חוסר התבוננות.

על אלו ד' דברים אמרו חז"ל שהם צריכים חיזוק תמיד?
א' תורה, מעשים טובים, תפילה, דרך ארץ.
ב' תורה, שמירת שבת, תפילה, מעשים טובים.
ג' תורה, תפילה, חסד, דרך ארץ.

מהי הדרך שלא יכבד על האדם לטרוח בעבודת ד'?
א' להבין שזה חיי עולם.
ב' לזכור שהשכר הוא לפי הטירחו.
ג' שתי התשובות נכונות.

האם מותר לקחת משכון אחרי ההלוואה שלא ברשות בית דין?
א' אסור להכנס לביתו, אבל בשוק מותר לחטוף ממנו.
ב' גם בשוק אסור לחטוף ממנו.
ג' מותר גם להכנס לביתו.

לגבי מה מזכיר החפץ חיים צריך האדם להזהר שלא יחסר לו מעלה זו אפילו יום אחד?
א' לימוד תורה וגמילות חסדים.
ב' גמילות חסדים והבאת שלום בין אדם לחבירו.
ג' לימוד תורה, תפילה, וזריזות.

לאיזה מעלה מגיע האדם על ידי לימוד התורה?
א' קיום המצוות.
ב' אהבת השם.
ג' שתי התשובות נכונות.

חפץ חיים

האם מצות "בצדק תשפוט עמיתך" היא חיוב או מידה ראויה?
א' חיוב.
ב' מידה ראויה.
ג' בצדק זה חיוב ובאדם בינוני זה מידה ראויה.

באיזה אופן צריך לדון לכף זכות אדם בינוני?
א' רק בדבר הנטוה לזכות.
ב' גם בספק שקול, אבל בדבר הנטוה לכף חובה יכול לכתחילה לדונו לחובה.
ג' גם בספק שקול, ובדבר הנטוה לכף חובה יכול מאד שיהיה אצלו בגדר ספק.

מה נכלל בכלל לשון הרע?
א' לספר שפלוני עשה דבר שאסור מדאורייתא.
ב' אפילו דבר שאמרו חכמים שאין לעשותו לכתחילה.
ג' רק דבר שהוא אסור באיסור גמור, אפילו מדרבנן.

המספר לבנו שפלוני הוא בעל מידות רעות, כדי שלא ילמד ממעשיו, האם צריך לומר לו שמוותר לו לספר כיון שזה לתועלת?
א' אין ענין לומר לו זאת.
ב' מצוה לומר לו זאת.
ג' אם לא אומר לו זאת אסור לספר.

באר מים חיים

האם צריך לדון לכף זכות כאשר הכף חוב מסתברת הרבה יותר מהכף זכות?
א' חובה.
ב' מידה טובה.
ג' אין צריך.

האם מותר לספר על אדם את מעשיו הראשונים כאשר אצל השומע והמספר אין בזה שום גנאי?
א' מותר.
ב' אסור.
ג' אם השומע ודאי לא יספר לאחרים מותר.

השומע משנים שאדם פלוני עבר עבירה, האם מותר לשנוא אותו או לספר לאחרים?
א' אסור.
ב' מותר.
ג' לשנוא אותו מותר ולספר לאחרים אסור.

האם מותר לספר לבי"ד שאדם בינוני עבר בכונה על עבירה שאיסורה ידוע?
א' אסור.
ב' מותר.
ג' אינו נכון לכתחילה.

מבחן 8 ט"ז עד כ"ב אדר

חפץ חיים
מכלל ד' סעיף י"ב עד כלל ו' סוף סעיף ו'
אהבת חסד חלק ב' מתחילת פרק י"ג עד פרק י"ד "ואם עזרו"

אהבת חסד

למי יש יותר מצוה להלוות, לעשיר או לעני?
א' לעני.
ב' שניהם שקולים.
ג' הכל לפי הענין.

איזה עדיפות יש להלוות מעט מעט מאשר הרבה בבת אחת?
א' שכשמלוה מעט מעט יש לו הרבה יותר מצוות.
ב' שעי"ז הוא קונה קנין חזק יותר בנפשו לעשות טוב.
ג' שתי התשובות נכונות.

כיצד יחזק אדם את עצמו כאשר הוא רואה שהגיע לו הפסד ע"י מצוה הלוואה?
א' יתבונן שבכל עסק יש לפעמים הפסדים והעיקר שבדרך כלל העסק הוא רווחי.
ב' טוב שיסכים מתחילה להוציא סכום מסוים עבור זה מידי שנה ואז לא יצטער.
ג' שתי התשובות נכונות.

מהי כוונת הפסוק "בידך אפקיד רוחי פדית אותי"?
א' שנפש האדם נמסרת ביד החיצונים בגלל העוונות והקב"ה פודה אותו.
ב' שהקב"ה מחיה את האדם בכל רגע מחדש.
ג' שמי שמרגיש שחיייו תלויים בקב"ה, זוכה בזכות זה למחילת עוונותו.

מה יעשה אדם אם הוא רואה שנסבב לו הפסד על ידי קיום המצוות (אהבת חסד חלק ב' פרק י"ג)?
א' יחשוב ששכר המצוה גדול לאין ערוך מההפסד בעולם הזה.
ב' יהיה בטוח שהקב"ה ישלם לו כפלים ממה שהפסיד, ויתבונן שמצוה שהוציא עליה מעות מדרגתה גבוהה הרבה יותר.
ג' יתבונן בגודל טובות ד' יתברך על האדם.

מהם השניים שלימדונו שרדיפת צדקה וחסד זה עסק משתלם מאד?
א' נח ואברהם.
ב' אברהם ודוד.
ג' אברהם ושלמה.

מה התשובה שכתב הח"ח (פרק י"ד) לטענת היצר שהאדם צריך לדאוג לבניו אחריו?
א' צריך יותר לחוס על עצמו להנצל מעונש הגיהנום הנורא.
ב' מי יודע אם בניו ילכו בדרך התורה.
ג' בניו יקבלו מה שמגיע להם גם בלי הירושה שלו.

האם צריך להוכיח מספרי לשון הרע, כאשר ע"י התוכחה הם יספרו יותר בגנות אותו אדם?
א' מצוה.
ב' מותר.
ג' אסור.

חפץ חיים

המספר על חבירו שלא היטיב לו, איזה איסורים הוא עלול לעבור מלבד לשון הרע?
א' לא תטור, אבל על לא תקום אינו עובר כיון שחבירו לא חייב להיטיב לו.
ב' עובר על לא תטור, ואם כוונתו לנקום בו עובר גם על לא תקום.
ג' בכל אופן עובר על לא תקום ולא תטור, כיון שהוא מדבר גנות על אדם שלא היטיב לו.

כיצד נוכיח ליצר הרע שיש איסור לשון הרע בשלילת המעלות (ח"ח כלל ה')?
א' יתבונן שבעצם כל שלילת המעלות היא גנות גדולה כי האדם מחויב לעשות כל מה שבכוחו.
ב' יבין בעצמו כמה יתרעם על מי שדיבר עליו דברים כאלו.
ג' יתבונן בעונשה של מרים שלא דיברה בגנות משה אלא רק השתה אותו לשאר נביאים.

האם שייך איסור לשון הרע על דומם?
א' כן.
ב' לא.
ג' רק מדרבנן אסור גם על דומם.

אדם המצטרף לקבוצת אנשים שרגילים לדבר לשון הרע, מה דינו?
א' אם לא נח לו בשמיעת הדברים ואינו מסייע או מאמין לדברים אין בזה איסור.
ב' גם באופן הנ"ל הדבר אסור.
ג' רק אם בגללו הם מדברים יותר, אסור.

באר מים חיים

הנמנע באופן קבוע מלהלוחץ לזולתו למרות שהדבר ביכולתו, האם מותר לגנותו על כך?
א' מותר, מפני שהוא עובר בזה על לאו ועשה.
ב' אסור, מפני שהרבה אנשים אינם יודעים פרטי וחומרת הענין.
ג' מותר לגנותו על ענין זה, אבל לענין שאר דברים אסור לגנותו.

אדם שסיפר לשון הרע, האם מותר לאדם אחר לחזור ולספר את אותו סיפור?
א' אסור, כיון שגוף הסיפור אסור, וגם לפעמים הוא מתגנה יותר על ידי זה.
ב' מותר, ובלבד שלא יוסיף פרט חדש ולא יתאר יותר את חומרת הענין.
ג' מעיקר הדין א"א לאסור, וצריך עיון.

האם מותר לברר אצל חבירו למה הוא שונא את פלוני כדי להוציא את השנאה מליבו?
א' מותר, אם הוא משער שבידו לתקן את הדבר.
ב' אסור, שכיון שחבירו שונא את פלוני ודאי ידבר עליו מתוך שנאה.
ג' אם חבירו מספר מעצמו מותר לשמוע, אבל לשאול אותו אסור.

האם צריך להוכיח מספרי לשון הרע, כאשר ע"י התוכחה הם יספרו יותר בגנות אותו אדם?
א' מצוה.
ב' מותר.
ג' אסור.